

**UCHWAŁA NR XIX/213/2016
RADY MIEJSKIEJ W SUWAŁKACH**

z dnia 27 kwietnia 2016 r.

w sprawie Miejskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Suwałki na lata 2016 - 2018

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz.U. z 2016 r. poz. 446) oraz art. 92 ust.2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1445, poz. 1045 i poz. 1890) w związku z art. 176 pkt 1 i art.180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2015 r. poz. 332, poz. 1045, poz.1199 i poz. 1830 oraz Dz.U. z 2016 r. poz. 195), uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Miejski Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Suwałki na lata 2016 – 2018, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Suwałk.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podpisania.

Wiceprzewodniczący Rady Miejskiej
w Suwałkach

Andrzej Paweł Chuchnowski

Załącznik
do Uchwały Nr XIX/213/2016
Rady Miejskiej w Suwałkach
z dnia 27 kwietnia 2016 r.

**MIEJSKI PROGRAM WSPIERANIA
RODZINY
I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W MIEŚCIE SUWAŁKI
NA LATA 2016-2018**

Suwałki 2016

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	4
Rozdział I. Charakterystyka rodzin na terenie Miasta Suwałk.	
1.1. Dane demograficzne	5
1.2. Charakterystyka rodzin objętych pomocą społeczną	6
1.3. Przyczyny udzielania pomocy rodzinom w mieście Suwałki	6
1.4. Formy pomocy na rzecz rodzin z dziećmi	8
Rozdział II. Piecza zastępcza na terenie Miasta Suwałki	
2.1. Przyczyny pozbawiania rodziców opieki nad dziećmi	10
2.2. Rodzinna piecza zastępcza	10
2.3. Instytucjonalna piecza zastępcza	12
2.4. Usamodzielnianie wychowanków zastępczych form opieki rodzinnej	13
2.5. Wydatki na funkcjonowanie pieczy zastępczej	13
2.6. System wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w mieście Suwałki	14
Rozdział III. Realizacja programu.	
3.1. Cel główny	15
3.2. Grupa docelowa	15
3.3. Kierunki i zadania realizacyjne	15
3.4. Zakładane rezultaty	19
3.5. Źródła finansowania	19
3.6. Partnerzy w realizacji programu	19
3.7. Monitoring i ewaluacja	19
3.8. Podstawy prawne programu	20

Wprowadzenie.

Podstawą opracowania „Miejskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Mieście Suwałki na lata 2016 – 2018” są założenia ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 176 pkt 1 oraz art. 180 pkt 1 ww. ustawy do zadań własnych gminy/powiatu należy opracowywanie i realizacja trzyletnich programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej.

Zadania gminy/powiatu i organizatora pieczy zastępczej od 1 stycznia 2012 r. realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Suwałkach.

Ustawa wyraźnie rozdziela kompetencje gminy i powiatu w ten sposób, że do zadań własnych gminy przypisuje się pracę z rodziną biologiczną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, natomiast do zadań powiatu organizację pieczy zastępczej, zarówno w obszarze rodzinnym, środowiskowym jak i instytucjonalnym.

Celem programu jest realizacja zadań zmierzających do wspomagania rodziny naturalnej w realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktyka jak również tworzenie stabilnego i trwałego środowiska wychowawczego, rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, zabezpieczenia usług świadczonych przez instytucjonalną pieczę zastępczą na terenie Miasta Suwałki oraz podejmowanie działań na rzecz usamodzielnienia wychowanków opuszczających pieczę zastępczą, z uwzględnieniem:

- potrzeb społeczności lokalnej;
- potencjału zasobów ludzkich;
- potencjału organizacji pozarządowych i instytucji wspierających dziecko i rodzinę.

Opracowany program dotyczący realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Mieście Suwałki na lata 2016-2018 zakłada, że realizacja programu w kilkuletniej perspektywie ograniczy liczbę dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Rozdział I. Charakterystyka rodzin na terenie Miasta Suwałk.

1.1. Dane demograficzne

W Mieście Suwałki zamieszkuje 69 316¹ mieszkańców liczących ok. 21 tys. gospodarstw domowych². Działania Miasta skupiają się na rozwiązywaniu problemów społecznych jego mieszkańców. Priorytetowo traktowane są działania adresowane do rodzin z dziećmi.

Ogólna liczba ludności w latach 2012 – 2014

Lata	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2012	69 404	33 250	36 154
2013	69 317	33 151	36 166
2014	69 316	33 127	36 189

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Obserwuje się sukcesywny spadek ludności spowodowany nadmierną migracją ludności oraz spadkiem przyrostu naturalnego.

Strukturę wiekową w latach 2012 -2014 mieszkańców obrazuje poniższa tabela:

lata	Wiek											
	0 - 4		5 -14		15 - 19		20 - 24		25 - 59		60 i więcej	
	Płeć											
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
2012	1935	1835	3678	3627	2368	2208	2694	2621	17893	18906	4682	6956
2013	1850	1720	3685	3668	2244	2079	2614	2594	17817	18920	4941	7185
2014	1756	1639	3739	3635	2100	2045	2587	2518	17794	18852	5151	7500

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Z powyższych danych wynika, że:

- 21,5% to dzieci i młodzież od 0 - 19 lat,
- 7,4 % młodzież od 20 – 24 lat,
- 52,8 % stanowią osoby w wieku od 25-59 lat,
- 18,3 % to osoby w wieku 60 i więcej lat.

Osoby w wieku aktywności zawodowej stanowią ponad połowę społeczeństwa.

Bezrobocie w Suwałkach kształtuje się na poziomie 8 %³.

Do ważniejszych systemów zabezpieczenia społecznego kierowanych do rodzin z dziećmi o niskich dochodach są świadczenia rodzinne i pomoc społeczna. Regułą działań jest dostosowywanie się i reagowanie na pojawiające się w rodzinie trudności poprzez stałe udoskonalanie oraz poszerzanie oferty pomocy.

1) Dane Biura Ewidencji Ludności w Suwałkach wg stanu na 31 października 2015 r.

2) Opracowanie własne MOPS na podstawie danych rodzin korzystających z świadczeń rodzinnych i liczby osób w tych rodzinach.

3) Dane GUS wg stanu na 31 października 2015 r.

1.2.Charakterystyka rodzin objętych pomocą społeczną

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia podstawowych potrzeb bytowych i umożliwia im życie w godnych warunkach przy uwzględnieniu możliwości prawnych i finansowych instytucji pomocy społecznej.

Struktura rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2013 - 2015

Struktura rodzin	Liczba rodzin		
	2013	2014	2015
Ogólna liczba rodzin	3200	3100	2633
Liczba osób w rodzinach	7840	7325	6283
Rodziny z dziećmi, z tego:	1443	1410	1089
- pełne rodziny	927	851	654
- rodziny niepełne	516	559	435

Źródło: Sprawozdania MP i PS-03 za lata 2013-2015

Powyższe dane wskazują, że co 8 rodzina wymaga pomocy, niemniej jednak od lat obserwuje się tendencję spadkową pomimo wzrostu kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń z pomocy społecznej.

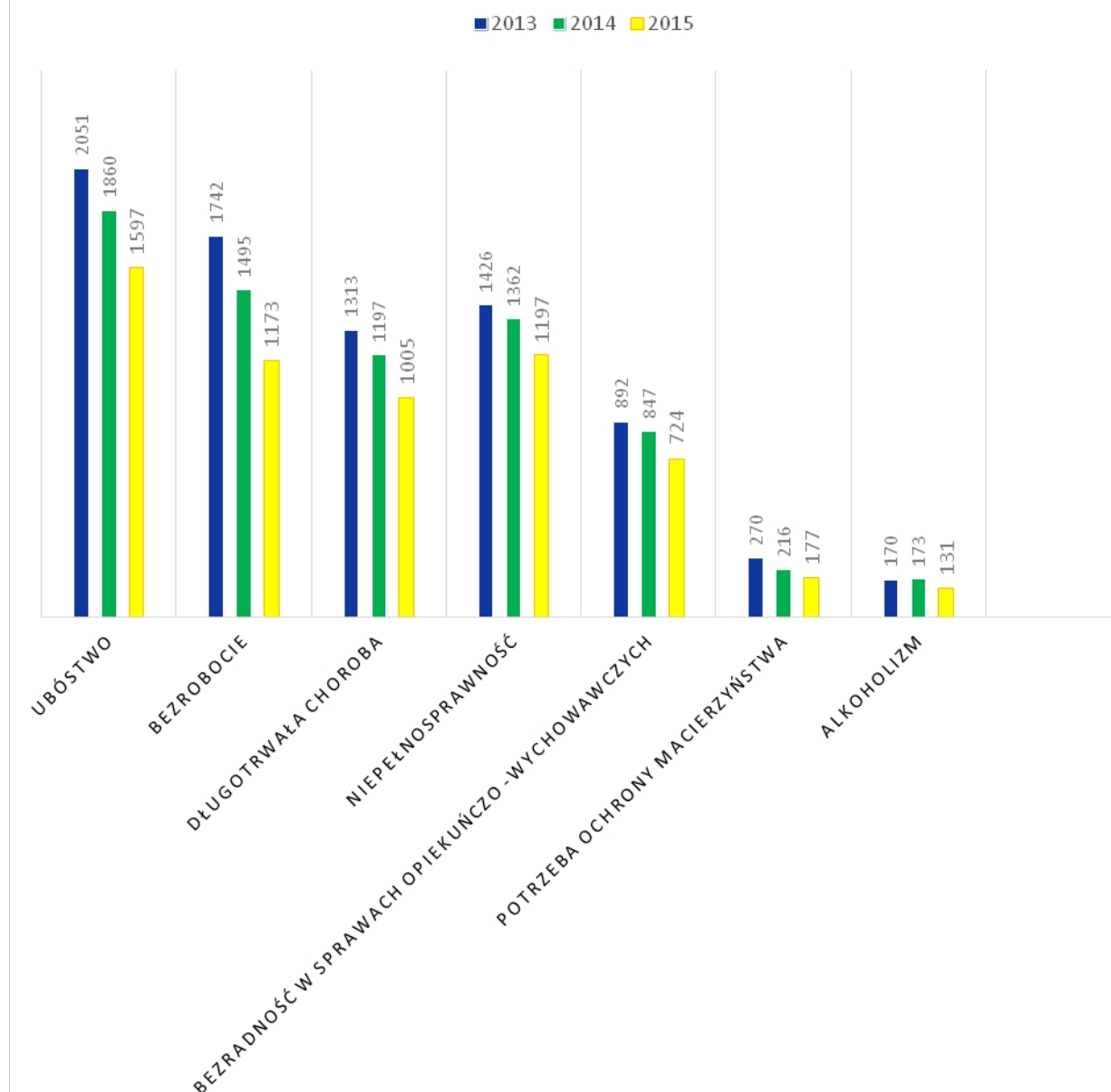
Wśród ogólnej liczby korzystających z pomocy społecznej ok.41 % to rodziny z dziećmi, które borykają się z różnego rodzaju problemami. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań.

Spośród nich znaczny odsetek ok. 38 % to rodziny niepełne z powodu: samotnego macierzyństwa, rozvodu, wyjazdu za granicę lub śmierci jednego z małżonków. W tych rodzinach z powodu samotnego macierzyństwa prawidłowe wypełnianie ról rodzicielskich jest znacznie utrudnione, co często prowadzi do jej dysfunkcjonalności.

1.3. Przyczyny udzielania pomocy rodzinom w Mieście Suwałki

Trudności w funkcjonowaniu wielu rodzin sprawiają ograniczone środki finansowe, które skłaniają do ubiegania się o świadczenia pomocy społecznej.

POWODY UDZIELANIA POMOCY W LATACH 2013-2015

Źródło: Sprawozdania MOPS w Suwałkach za lata 2013-2015

Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej w 2015 r. były czynniki ekonomiczne, na które wskazuje wysoki wskaźnik ubóstwa - 62,43%, bezrobocie - 45,86%, długotrwała choroba - 39,29%, niepełnosprawność - 46,79%, bezradność opiekuńczo-wychowawcza - 28,30%, potrzeba ochrony macierzyństwa - 6,92%, alkoholizm - 5,12%. Wieloletnia obserwacja funkcjonowania rodzin dotkniętych czynnikami powodującymi wykluczenie społeczne pozwala na stwierdzenie, że w wielu rodzinach występuje „dziedziczenie biedy”. Szczególnie długotrwałe bezrobocie powoduje postępujące ubożenie rodzin i wpływa negatywnie na życie rodzinne.

Źródłem dochodu rodzin ubiegających się o pomoc są najczęściej świadczenia rodzinne, alimenty, dodatki mieszkaniowe, praca dorywcza i sporadycznie pomoc rodziny.

Obniżanie się poziomu życia mieszkańców powoduje często problemy zdrowotne i bezradność opiekuńczo - wychowawczą.

1.4. Formy pomocy na rzecz rodzin z dziećmi

Brak stabilnych dochodów z pracy zarobkowej lub niskie wynagrodzenia skutkują często trudnościami w zaspokajaniu podstawowych potrzeb socjalno - bytowych dzieci i wypełnianiu ról rodzicielskich.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast rodzinę zastępować w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie.

Wybrane formy udzielanej pomocy rodzinom z dziećmi w Mieście Suwałki

Rodzaj pomocy	Lata/ liczba osób objętych pomocą		
	2013	2014	2015
Praca socjalna z zastosowaniem kontraktu socjalnego	157	147	140
Gorący posiłek	2383	2351	1975
Zasiłki celowe	2030	1624	1358
Interwencja kryzysowa	23	19	10
Opieka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego	300	220	183
Zasiłki rodzinne	5237	4733	4504
Dodatki z tytułu urodzenia dziecka	289	227	253
Dodatki z tytułu samotnego wychowywania dziecka	308	277	264
Dodatki z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	3285	2986	2813
Dodatki z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	792	716	701
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	548	511	613

Źródło: Sprawozdania MOPS w Suwałkach za lata 2013-2015

Oferta w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności obejmuje pomoc pracownika socjalnego (praca socjalna), asystenta rodziny, placówek wsparcia dziennego, (np. świetlic środowiskowych), różnorodnych form specjalistycznego poradnictwa, terapii, treningów umiejętności opiekuńczo-wychowawczych dla rodziców, pomocy pieniężnej i w naturze.

Inne formy wsparcia funkcjonujące w ramach systemu to realizacja takich programów jak: „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, „Suwalska Rodzina PLUS”, „Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny”, a także wspieranie organizacji różnych form wypoczynku dla dzieci.

Rodzaj pomocy	Lata/ liczba osób objętych pomocą		
	2013	2014	2015
SUWALSKA RODZINA PLUS	2098	3268	4307
„Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny”	x	438	1713

Źródło: dane Wydziału Spraw Społecznych UM za lata 2013-2015

Rozdział II. Piecza zastępcza na terenie Miasta Suwałki.

Niewydolność opiekuńczo-wychowawcza rodzin biologicznych lub ich brak powoduje potrzebę tworzenia systemu zastępczych form opieki rodzinnej, który oparty jest na rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Opieka nad dzieckiem i rodziną stała się elementem składowym szerokiego systemu pomocy społecznej w całości finansowanym przez samorząd powiatowy i częściowo od 2012 r. gminny.

W zakresie wspierania systemu pieczy zastępczej, dzieci i rodziny mogą korzystać z oferty rodzinnych form wsparcia, tj. rodzin zastępczych zawodowych, spokrewnionych i niespokrewnionych oraz instytucjonalnych form wsparcia. Dodatkowo rodziny i dzieci mają do dyspozycji wsparcie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz rodzin pomocowych. Ponadto proponowane są szkolenia dla kandydatów na opiekunów zastępczych oraz szkolenia podnoszące ich kwalifikacje.

Opierając się na założeniach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Ośrodek zatrudnia asystentów rodziny, których celem jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej i niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny.

Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub miejscu wskazanym przez rodzinę, za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych rodziny oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Rodziny objęte opieką asystenta rodziny w latach 2013-2015

	Lata		
	2013	2014	2015
Liczba zatrudnionych asystentów rodziny	1	2	2
Liczba rodzin naturalnych objętych opieką	20	28	24
liczba dzieci w tych rodzinach	58	80	69
Liczba rodzin, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej	7	10	7
liczba dzieci w pieczy zastępczej	19	24	18
liczba dzieci, które powróciły pod opiekę rodziny biologicznej	2	5	10

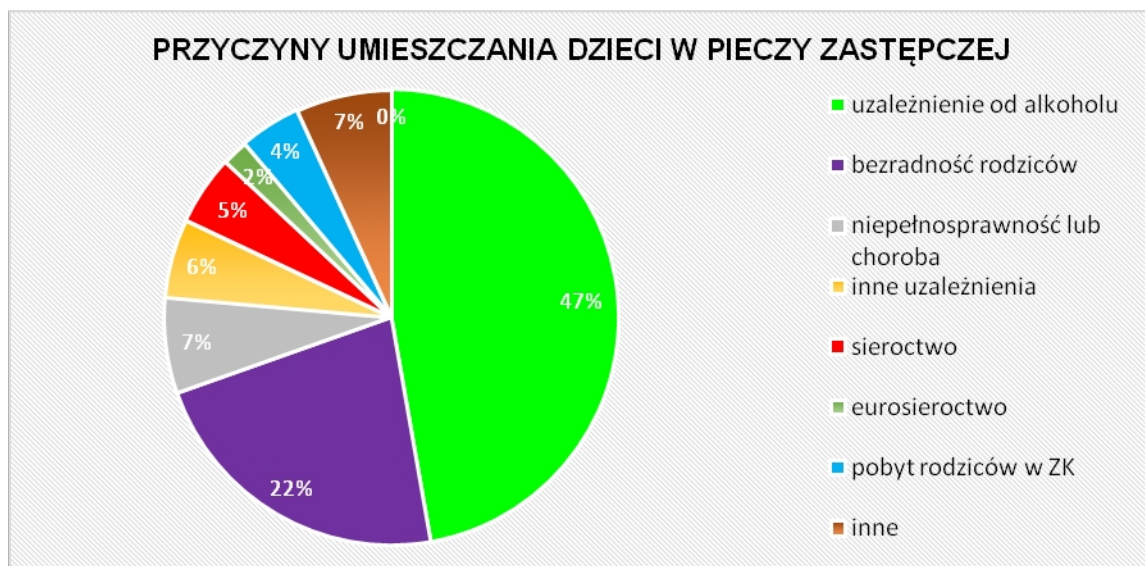
Źródło: Sprawozdania MOPS w Suwałkach za lata 2013-2015

Z analizy powyższych danych wynika, że liczba rodzin z dziećmi objętych opieką asystenta pozostaje na podobnym poziomie, natomiast spada liczba rodzin, których dzieci przebywają w pieczy zastępczej. Są to rodziny najczęściej z problemami uzależnienia, które nie wykazują woli współpracy z asystentem i zainteresowania odzyskaniem władzy rodzicielskiej. Pomoc rodzinie z problemem alkoholowym jest trudna ze względu na niską motywację osób uzależnionych do podejmowania terapii lub leczenia.

Praca asystentów z rodzinami spowodowała wzrost liczby dzieci powracających z pieczy zastępczej pod opiekę rodziców biologicznych.

2.1. Przyczyny pozbawiania rodziców opieki nad dziećmi

Postanowienia Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Suwałkach orzekające o pozbawieniu/ograniczeniu bądź zawieszeniu władzy rodzicielskiej uruchamiają system zastępczych form opieki rodzinnej.

Źródło: Opracowanie własne MOPS w Suwałkach na podstawie sprawozdania rzeczowo finansowego wg stanu na 31.12.2015 r.

Dane statystyczne wykazują, że największy odsetek dzieci umieszczono w rodzinach zastępczych głównie z powodu uzależnienia rodziców od alkoholu (47%) i bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (22%).

W tym stanie priorytetem powinno być wsparcie rodziny naturalnej w prawidłowym wypełnianiu swojej funkcji na etapie, gdy dziecko jest jeszcze w domu rodzinnym. Zatem dużą rolę mają do spełnienia środowiskowe formy wsparcia. W placówkach wsparcia dziennego należy poszerzać zakres oferty z uwagi na prawdopodobieństwo ryzykownych zachowań dzieci pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych.

W zakresie organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży istotna jest współpraca ze szkołami, realizacja podwórkowych form zajęć dla dzieci oraz rozwój wolontariatu.

Z uwagi na specyfikę problemów występujących w rodzinach duży nacisk należy położyć na podnoszenie wiedzy i umiejętności wśród pracowników socjalnych i asystentów w zakresie pracy z rodzinami z problemem alkoholowym przy jednoczesnych problemach opiekuńczo-wychowawczych. Należy podjąć również działania ukierunkowane na rozwój zatrudnienia asystentów oraz rodzin wspierających z najbliższego otoczenia, z których pomocy będą mogły korzystać rodziny w kryzysie.

2.2. Rodzinna piecza zastępcza

Charakterystyczną cechą opieki zastępczej jest umieszczanie dziecka poza jego naturalnym środowiskiem rodzinnym w sytuacji, gdy pozostawanie w nim przynosi mu szkodę lub gdy w wyniku różnych zdarzeń losowych dziecko zostaje pozbawione tego środowiska.

W zakresie wspierania systemu pieczy zastępczej, dzieci i rodziny mogą korzystać z oferty rodzinnych form wsparcia, tj. rodzin zastępczych zawodowych, spokrewnionych i niespokrewnionych oraz instytucjonalnych placówek opiekuńczo- wychowawczych.

Liczba rodzin zastępczych na terenie Miasta Suwałki w latach 2013-2015

Rodzaje rodzin	Liczba rodzin		
	2013	2014	2015
Rodziny spokrewnione z dzieckiem	87	86	89
Rodziny niezawodowe	24	27	22
Rodziny zawodowe, w tym:	9	11	10
pogotowie rodzinne	1	1	0
Razem:	120	124	121

Źródło: Opracowanie własne MOPS Suwałki

Z analizy powyższych danych wynika, że liczba rodzin zastępczych spokrewnionych utrzymuje się na podobnym poziomie, w przeciwieństwie do tendencji spadkowej zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych.

Problemem jest pozyskiwanie kandydatów do rodzinnej pieczy zastępczej dlatego niezbędne jest prowadzenie kampanii promujących rodzicielstwo zastępcze, a także organizacja szkoleń dla kandydatów jak i wszechstronne wsparcie rozwijające kompetencje dostosowane do potrzeb już funkcjonujących rodzin.

Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w latach 2013-2015

lata	Liczba dzieci z m. Suwałk przebywających w rodzinach zastępczych/umieszczonych w dany roku			Liczba dzieci z terenu innych powiatów przebywających w rodzinach zastępczych w m. Suwałki
	na terenie m. Suwałki	na terenie innych powiatów	Razem	
2013	178/25	17/4	195/29	24
2014	172/23	23/11	195/34	23
2015	169/23	27/10	196/33	22

Źródło: Opracowanie własne MOPS Suwałki

Liczba dzieci przebywających i umieszczanych w rodzinach zastępczych utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Funkcjonująca liczba rodzin niezawodowych i zawodowych nie zaspokaja jednak występujących potrzeb w zakresie rodzinnej pieczy zastępczej zwłaszcza dla dzieci do 10. roku życia, które zgodnie z obowiązującymi przepisami nie powinny przebywać w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Rodziny zastępcze i umieszczone w nich dzieci mają dodatkowo do dyspozycji wsparcie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz rodzin pomocowych.

Rolą koordynatora jest wzmacnianie i pomoc rodzicom zastępczym w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej, poprzez zapewnianie poradnictwa i umożliwianie dostępu do pomocy specjalistycznej w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, monitorowanie sytuacji zdrowotnej i szkolnej podopiecznych.

Rodziny objęte opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2013-2015

	Lata		
	2013	2014	2015
Liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	1	1	6
Liczba rodzin zastępczych objętych opieką	49	33	95
liczba dzieci w tych rodzinach	81	53	161
liczba dzieci, które powróciły pod opiekę rodziny biologicznej	4	4	8

Źródło: Sprawozdania MOPS w Suwałkach za lata 2013-2015

Z dniem 1 stycznia 2015 r. ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na samorząd powiatowy obowiązek zatrudnienia 1 koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej na 15 rodzin zastępczych.

Koordynatorzy prowadzą pracę z rodzinami w oparciu o plany pomocy dziecku. Pozytywne efekty pracy w latach 2013-2014 wpłynęły na wzrost zainteresowania tą formą wsparcia i na znaczne zwiększenie liczby rodzin zastępczych objętych opieką koordynatorów.

2.3. Instytucjonalna piecza zastępcza

W Mieście Suwałki instytucjonalną formę pieczy zastępczej wykonuje Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu interwencyjno-socjalizacyjnego.

Placówka zapewnia całodobową, ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe: w tym emocjonalne, społeczne, religijne dzieciom powyżej 10. roku życia. Zapewnia również dostęp do świadczeń zdrowotnych i kształcenia. Umieszczenie dziecka młodszego w placówce jest możliwe w wyjątkowych przypadkach szczególnie, gdy przemawia za tym stan jego zdrowia lub dotyczy to rodzeństwa.

Liczba dzieci z m. Suwałki przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2013-2015

Instytucjonalna piecza zastępcza	Liczba dzieci przebywających/umieszczonych w danym roku		
	2013	2014	2015
Miasto Suwałki	45/13	46/ 9	31/4
Inny powiat	3/1	6/ 4	5/0
Razem	48/14	52/13	36/4

Źródło: Dane Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej i MOPS w Suwałkach za lata 2013-2015

Z analizy powyższych danych wynika, że w roku 2015 w stosunku do lat poprzednich nastąpił znaczny spadek liczby dzieci umieszczanych w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Pomimo to konieczna jest kontynuacja i wzmożenie działań w kierunku zmniejszenia liczby dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej z uwagi na dochodzenie do standardów, które od 2021 r. ograniczają maksymalną liczbę przebywających dzieci w placówce do 14.

2.4. Usamodzielnianie wychowanków pieczy zastępczej i placówek resocjalizacyjnych

Osoby opuszczające rodziny zastępcze czy placówki opiekuńczo-wychowawcze lub placówki resocjalizacyjne podlegają procesowi usamodzielnienia.

Jest to długotrwały proces wychowawczy, którego celem jest wkroczenie w dojrzałe życie, integrację ze środowiskiem. Ważnym elementem tego procesu jest pomoc młodym ludziom w uzyskaniu samodzielności.

Proces usamodzielnienia trwa od 18. roku życia przez okres nauki nie dłużej niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 lat.

Wychowankowie realizujący program usamodzielnienia wspierani są przez opiekunów. Korzystają z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, jednorazowej pomocy pieniężnej, pomocy rzeczowej na zagospodarowanie, a także pomocy mieszkaniowej poprzez zapewnienie miejsca w mieszkaniach chronionych.

Na terenie Miasta Suwałki funkcjonują 4 mieszkania o łącznej liczbie miejsc – 11.

Liczba wychowanków realizujących programy usamodzielnienia

Rodzaje rodzin	Liczba rodzin		
	2013	2014	2015
rodziny zastępcze	54	50	49
placówki opiekuńczo- wychowawcze	18	21	19
młodzieżowe ośrodki wychowawcze	7	5	6
zakłady poprawcze	3	3	4
Razem:	82	79	78

Źródło: dane MOPS w Suwałkach.

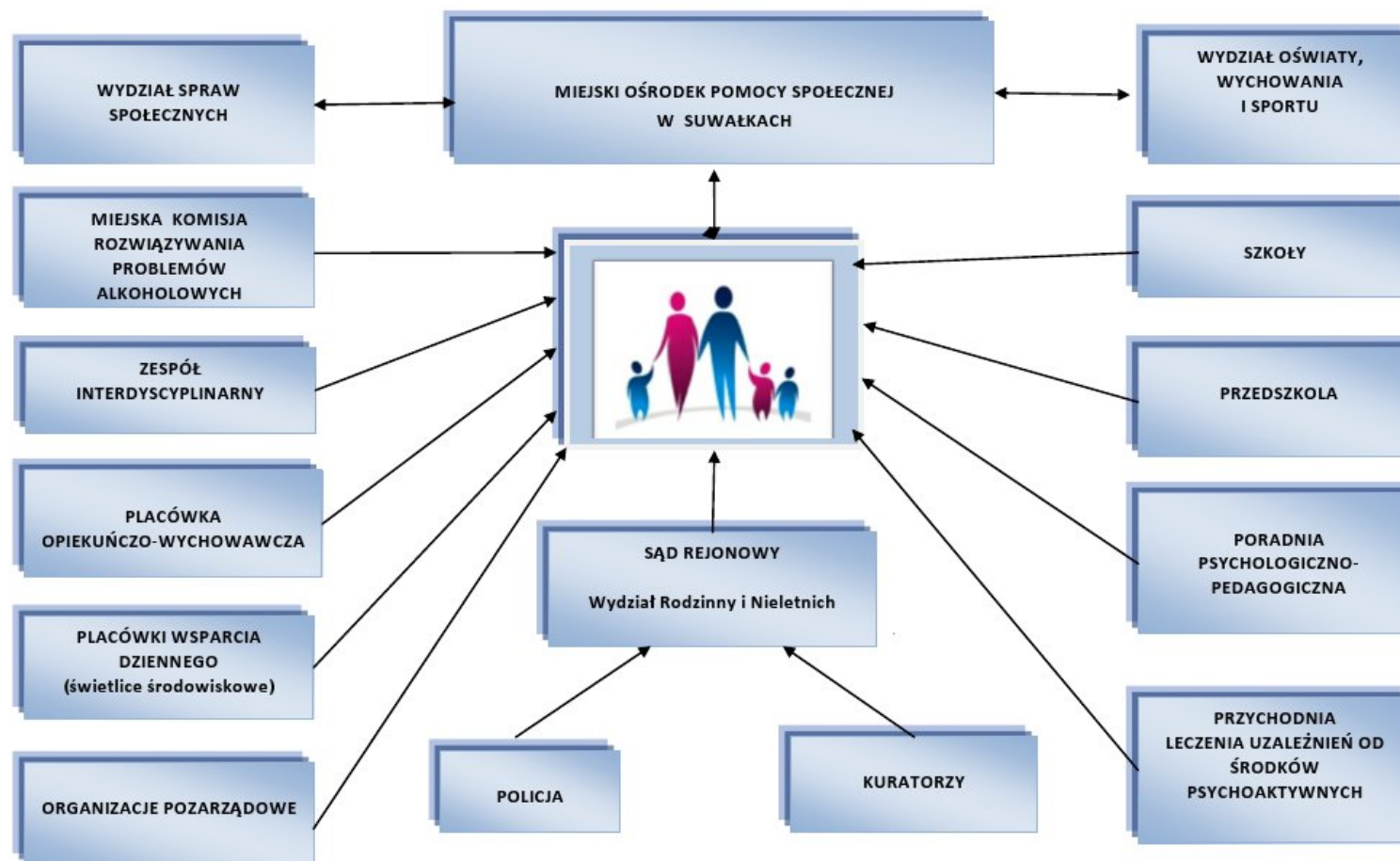
Z analizy danych wynika, że nieznacznie zmniejsza się liczba usamodzielniających się podopiecznych z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo - wychowawczych. Ze względów ekonomicznych wychowankowie pomimo uzyskania pełnoletności decydują się na pozostanie w pieczy zastępczej do czasu ukończenia nauki.

2.5. Wydatki na funkcjonowanie pieczy zastępczej w latach 2013-2015

l.p.	Rodzaj wydatków	Rok/kwota w zł		
		2013	2014	2015
1.	Rodzinna piecza zastępcza (rozd. 85204)	2.255.533	2.316.649	2.323.586
2.	Koordynatorzy rodzin zastępczych (rozd. 85204)	51.605	55.637	268.485
3.	Instytucjonalna piecza zastępcza (rozd. 85201)	2.101.976	2.172.609	1.890.589
4.	Asystenci rodzin (rozd. 85206)	34.961	71.531	90.465
5.	Usamodzielnianie wychowanków (rozd. 85204, 85201)	464.229	444.288	420.114
6.	Mieszkania chronione (rozd.85220)	44.679	43.973	38.829
Razem		4.952.983	5.104.687	5.032.068

Źródło: Dane MOPS w Suwałkach za lata 2013-2015

2.6. SYSTEM WSPIERANIA RODZINY I ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W MIEŚCIE SUWAŁKI.

Rozdział III. Realizacja programu

3.1.Cel główny:

Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz rozwój systemu pieczy zastępczej w Mieście Suwałki

3.2. Grupa docelowa programu

- rodziny biologiczne przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych
- rodziny zastępcze
- dzieci i młodzież
- wychowankowie zastępczych form opieki

3.3. Kierunki i zadania realizacyjne

Lp.	Kierunek / Zadania realizacyjne	Okres realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
Kierunek 1. Pomoc i wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych				
1.1.	Poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, socjalne, m.in.)	2016-2018	MOPS, PP-P, ngo, placówki oświatowe	Liczba podmiotów świadczących poradnictwo/ liczba udzielonych porad/konsultacji
1.2.	Organizowanie szkoleń zgodnie z potrzebami rodzin, grup wsparcia, umożliwianie udziału w terapii, itp.	2016-2018	PP-P, MOPS,PO-W, ngo	liczba szkoleń, spotkań/ liczba uczestników
1.3.	Wsparcie rodzin żyjących w niedostatku (pomoc pieniężna i w naturze, stypendia i zasiłki szkolne, świadczenia rodzinne, realizacja programów w zakresie dożywiania/ zapewnienie posiłku, itp.)	2016-2018	MOPS,ngo	liczba rodzin/ dzieci objętych pomocą
1.4.	Wsparcie rodzin Ogólnopolską Kartą Dużej Rodziny i Kartą Suwalska Rodzina PLUS	2016-2018	jst	Liczba osób objętych pomocą
1.5.	Organizowanie akcji pomocowych (m.in. zbiórka podręczników, odzieży, zabawek)	2016-2018	ngo, sponsorzy	liczba akcji, liczba rodzin objętych pomocą

1.6.	Motywowanie do podejmowania leczenia osób uzależnionych i terapii osób współuzależnionych.	2016-2018	MOPS, MKRPA, ngo	liczba wszczętych postępowań/ liczba wniosków skierowanych do sądu
1.7.	Opieka i wsparcie asystenta rodziny	2016-2018	MOPS	liczba rodzin objętych pomocą asystenta/ liczba dzieci w rodzinach/ liczba dzieci w pieczy zastępczej/ liczba dzieci powracających do rodziny biologicznej
1.8.	Praca socjalna z rodziną naturalną	2016-2018	MOPS, PO-W	liczba kontraktów socjalnych/ liczba planów pracy z rodziną
1.9.	Monitorowanie funkcjonowania rodzin dysfunkcyjnych	2016-2018	SR, MOPS, placówki oświatowe, służba zdrowia	liczba rodzin objętych opieką kuratora/ liczba wniosków o skontrolowanie władzy rodzicielskiej
1.10.	Inicjowanie interdyscyplinarnych działań na rzecz rozwiązywania problemów rodzin w kryzysie oraz wszechstronna współpraca z podmiotami działającymi w obszarze pracy z dzieckiem i rodziną	2016-2018	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	liczba grup roboczych/ liczba rodzin objętych pomocą/ liczba posiedzeń
1.11.	Realizacja programów profilaktyczno- edukacyjnych (m.in. wspierających wychowanie dzieci i młodzieży, programów z zakresu dewiacji i patologii społecznej ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki uzależnień, itp.)	2016-2018	placówki oświatowe, KMP, placówki wsparcia dziennego, PO-W	liczba programów/ liczba uczestników
1.12.	Organizacja czasu wolnego oraz wypoczynku dzieci i młodzieży (m.in. dostęp do infrastruktury sportowo- rekreacyjnej, kulturalnej turystycznej oraz wypoczynek zorganizowany)	2016-2018	Placówki oświatowe, sportowe, kulturalne, ngo, PO-W	liczba dzieci objętych organizacją czasu wolnego/ liczba podmiotów organizujących wypoczynek
1.13.	Wspieranie i rozwój placówek wsparcia dziennego (światlice środowiskowe, socjoterapeutyczne, ogniska wychowawcze)	2016-2018	Jst, ngo, placówki oświatowe	liczba świetlic/ liczba dzieci uczęszczających do świetlic
1.14.	Rozwijanie wolontariatu w zakresie wyrównywania braków edukacyjnych i wychowawczych (w tym realizacja programu wychowawców podwórkowych)	2016-2018	Placówki oświatowe, światlice środowiskowe, ngo, PO-W, MOPS, Suwalskie Biuro Wolontariatu	liczba zawartych umów z wolontariuszami/ liczba rodzin/dzieci objętych pomocą

Kierunek 2. Wspieranie i rozwój zastępczych form opieki rodzinnej

2.1.	Promowanie rodzicielstwa zastępczego	2016-2018	MOPS, lokalne media, elektroniczne środki przekazu	liczba pozyskanych kandydatów
2.2.	Organizacja szkoleń rodzinom zastępczym oraz kandydatom na rodziny zastępcze	2016-2018	MOPS	liczba szkoleń, liczba przeszkolonych osób
2.3	Kwalifikowanie i opiniowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka	2016-2018	MOPS	liczba wydanych zaświadczeń kwalifikacyjnych, liczba sporządzonych opinii dotyczących motywacji i kwalifikacji kandydatów
2.4.	Monitorowanie funkcjonowania rodzin zastępczych i ocena funkcjonowania dzieci w tych rodzinach we współpracy z sądem, kuratorami, pedagogami	2016-2018	MOPS, SR, Kuratorzy , placówki oświatowe, służba zdrowia Ośrodek Adopcyjny	liczba ocenionych rodzin liczba ocen sytuacji dzieci liczba dzieci zgłoszonych do poszukiwania rodziny adopcyjnej
2.5.	Pokrywanie kosztów pobytu dzieci w rodzinach zastępczych oraz przysługujących dodatków i placówkach opiekuńczo- wychowawczych	2016-2018	MOPS, PO-W	liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej/ liczba dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej
2.6.	Pokrywanie wynagrodzeń zawodowym rodzinom zastępczym	2016-2018	MOPS	liczba zawodowych rodzin zastępczych
2.7.	Stwarzanie warunków do wypoczynku zawodowym rodzinom zastępczym	2016-2018	MOPS	liczba rodzin pomocowych
2.8.	Zapewnianie opieki koordynatora rodzin zastępczych	2016-2018	MOPS	liczba rodzin objętych pomocą koordynatora/ liczba dzieci w tych rodzinach liczba planów pomocy dziecku
2.9.	Rozwój zawodowych rodzin zastępczych zgodnie z przyjętym limitem rocznego wzrostu o 1 rodzinę	2016-2018	MOPS	liczba nowoutworzonych zawodowych rodzin zastępczych
Kierunek 3. Pomoc w usamodzielnieniu i integracji ze środowiskiem wychowanków opuszczających zastępcze formy opieki rodzinnej				
3.1.	Praca socjalna oparta na indywidualnym programie usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.	2016-2018	MOPS	liczba wychowanków objętych indywidualnym programem usamodzielnienia
3.2.	Organizacja grup edukacyjnych przygotowujących wychowanków pieczy zastępczej do procesu	2016-2018	PO-W, MOPS	liczba spotkań, liczba uczestników

	usamodzielnienia			
3.3.	Pomoc finansowa i rzeczowa usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej	2016-2018	MOPS	liczba świadczeń
3.4.	Zapewnianie odpowiednich warunków mieszkaniowych wychowankom osiedlającym się w Mieście Suwałki	2016-2018	MOPS, ZBM	liczba wychowanków, którym zapewniono pomoc mieszkaniową
3.5.	Aktywizacja zawodowa wychowanków poprzez monitorowanie ich ścieżki edukacyjnej oraz współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy.	2016-2018	MOPS, PUP	liczba wychowanków, którym udzielono pomocy w uzyskaniu zatrudnienia. liczba wychowanków, którzy podjęli zatrudnienie
Kierunek 4. Profesjonalizacja kadr pracujących z rodzinami				
5.1.	Szkolenia pracowników socjalnych, asystentów rodziny, koordynatorów rodzin zastępczych, psychologów, pedagogów podnoszące kwalifikacje i umiejętności w zakresie metod pracy z rodzinami.	2016-2018	MOPS, PO-W	liczba przeszkolonych pracowników
5.2.	Zapewnianie superwizji pracownikom kadr pracujących z rodzinami	2017-2018	MOPS	liczba pracowników korzystających z superwizji

3.4. Zakładane rezultaty.

1. Wzrost wiedzy i udoskonalenie umiejętności kadry pomocy społecznej w obszarze pracy z rodzinami wychowującymi dzieci.
2. Pomoc specjalistyczna dla rodzin, w tym rodzin zastępczych.
3. Wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych niewydolnością opiekuńczo-wychowawczą wobec dzieci.
4. Realizacja przez rodzinę zobowiązań zawartych w planie pracy z rodziną ustalonych z asystentem rodziny.
5. Poprawa funkcjonowania rodzin biologicznych.
6. Wzrost liczby dzieci powracających z pieczy zastępczej do środowiska naturalnego.
7. Wzrost liczby rodzin niezawodowych i zawodowych.
8. Poszerzenie przez rodziny zastępcze kwalifikacji w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej i umiejętności wspierających dzieci w rozwoju.
9. Odpowiednie przygotowanie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej do procesu usamodzielnienia.
10. Wsparcie materialne i rzeczowe usamodzielnianych wychowanków rozpoczynających samodzielne funkcjonowanie w środowisku.

3.5. Źródła finansowania programu.

1. Budżet samorządowy
2. Budżet państwa
3. Środki własne instytucji i organizacji pozarządowych
4. Środki zewnętrzne.

3.6. Partnerzy w realizacji programu

1. Urząd Miejski w Suwałkach - jst
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Suwałkach - MOPS
3. Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Suwałkach – PO-W
4. Komenda Miejska Policji w Suwałkach - KMP
5. Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich w Suwałkach - SR
6. Placówki oświatowe
7. Służba zdrowia
8. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Suwałkach - PP-P
9. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Suwałkach - MKRPA
10. Organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe - ngo
11. Zarząd Budynków Mieszkalnych w Suwałkach TBS sp. z o.o. – ZBM
12. Ośrodek Adopcyjny w Białymstoku i w Łomży.
13. Powiatowy Urząd Pracy w Suwałkach - PUP
14. Sponsorzy.

3.7. Monitoring i ewaluacja.

Koordynatorem Programu i w znacznej części realizatorem zadań będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Suwałkach. Monitoring i ewaluacja odbywać się będzie na bieżąco równoległe z wykonywaniem konkretnych zadań poprzez współpracę z rodzinami objętymi pomocą i wsparciem, instytucjami pomocy społecznej, szkołami, sądami i innymi organizacjami zaangażowanymi w realizację Programu.

Ewaluacja programu będzie oparta na corocznych sprawozdaniach MOPS w Suwałkach,

które posłużą doskonaleniu diagnozy społecznej w zakresie podejmowanych działań.

Program stanowi dokument otwarty może podlegać modyfikacjom w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości finansowych Miasta Suwałki.

3.8. Podstawy prawne programu:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej;
2. Konwencja o Prawach Dziecka;
3. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
4. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym;
5. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
6. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych;
7. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
8. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
9. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci świadczeniu wychowawczym;
10. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Suwałki.